

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MIUNDOMBINU

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MIUNDOMBINU
KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA FUNGU 98 - WIZARA YA
UJENZI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 PAMOJA NA MAONI YA
KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA
HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026**

*[Imetolewa kwa mujibu wa Kanuni 118 (9) ya Kanuni za Kudumu
za Bunge, Toleo la Februari, 2023]*

Mei, 2025

YALIYOMO

YALIYOMO	i
ORODHA YA VIELELEZO	ii
VIFUPISHO NA MAANA	iii
SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1 Maelezo ya Awali	1
1.2 Namna Kamati Iliyotekeleza Majukumu Yake	2
SEHEMU YA PILI	4
2.0 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA WA FEDHA 2024/2025	4
2.1 Utekelezaji wa Maoni na Ushauri wa Kamati	4
2.2 Makusanyo ya Maduhuli	5
2.3 Mwenendo wa Upatikanaji wa Fedha	6
2.4 Ukaguzi wa Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo	7
2.5 Masuala Mahsusi Yaliyobainika Katika Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2024/2025	17
SEHEMU YA TATU	22
3.0 MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026	22
3.1 Umbile la Bajeti na Vipaumbele vya Wizara	22
3.2 Maduhuli	24
3.3 Matumizi ya Kawaida	24
3.4 Bajeti ya Maendeleo	25
SEHEMU YA NNE	27
4.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI	27
4.1 Maoni ya Jumla	27
4.2 Maoni Mahsusi	28
SEHEMU YA TANO	32
5.0 HITIMISHO	32
5.1 Shukrani	32
5.2 Msimamo wa Kamati Kuhusu Hoja	34

ORODHA YA VIELELEZO

- Kielelezo Na. 1** Mchanganuo wa Hali ya Mapokezi ya Fedha za Matumizi ya Kawaida Kufikia Februari, 2025
- Kielelezo Na. 2** Mchanganuo wa Hali ya Mapokezi ya Fedha za Miradi ya Maendeleo Kufikia Februari, 2025
- Kielelezo Na. 3** Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na Mwaka wa Fedha 2025/2026
- Kielelezo Na. 4** Ulinganisho wa Fedha za Matumizi ya Kawaida kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na Mwaka wa Fedha 2025/2026
- Kielelezo Na. 5** Ulinganisho wa Bajeti ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na Mwaka wa Fedha 2025/2026

VIFUPISHO NA MAANA

PPP	Public Private Partnership
TEMESA	Wakala wa Ufundi na Umeme
TANROADS	Wakala wa Barabara Tanzania
TANESCO	Shirika la Umeme Tanzania
TBA	Wakala wa Majengo Tanzania
EPC + F	Engineering Procurement Construction Plus Financing
O.C.	Other Charges
BRT	Bus Rapid Transport
CHICO	China Henan International Cooperation Group
CCECC	China Civil Engineering Construction Cooperation

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1 Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa **Kanuni ya 118 (9)** ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023, naomba kuwasilisha taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu kuhusu utekelezaji wa bajeti ya Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi kwa mwaka wa fedha 2024/2025 pamoja na maoni ya Kamati kuhusu makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2025/2026.

Mheshimiwa Spika, ili kukidhi matakwa yaliyokusudiwa na Kanuni ya 118 (9) na bila kuathiri masharti yanayopatikana katika Kanuni ya 142 taarifa hii imegawanyika katika sehemu zifuatazo: -

- a) Sehemu ya kwanza ni utangulizi ambayo inaeleza kuhusu muundo wa taarifa pamoja na namna Kamati ilivyotekeleza majukumu yake;
- b) Sehemu ya pili inahusu uchambuzi wa utekelezaji wa Bajeti kwa mwaka wa fedha 2024/2025 kwa kutathimini makusanyo ya maduhuli, mwenendo wa upatikanaji wa fedha, utekelezaji wa miradi ya maendeleo na uzingatiaji wa ushauri na maoni ya Kamati;

- c) Sehemu ya tatu inahusu uchambuzi wa makadirio ya mapato na matumizi kwa mwaka wa fedha 2025/2026;
- d) Sehemu ya nne ni majumuisho ya maoni na ushauri wa Kamati; na
- e) Sehemu ya tano ni hitimisho.

1.2 Namna Kamati Iliyotekeleza Majukumu Yake

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu hutekeleza majukumu yake kwa kuzingatia masharti mbalimbali yaliyoainishwa katika Katiba, Sheria mbalimbali pamoja na Kanuni za Kudumu za Bunge.

Mheshimiwa Spika, katika kufanyia kazi utekelezaji wa Bajeti ya Fungu 98 - Wizara ya Ujenzi kwa mwaka wa fedha 2024/2025 pamoja na makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2025/2026, Kamati ilifanya yafuatayo: -

- a) Kupokea taarifa na kukagua utekelezaji wa miradi ya maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2024/2025 (Kanuni ya 117 (1));
- b) Kujadili utekelezaji wa bajeti ya Wizara pamoja na taasisi zake kwa mwaka wa Fedha 2024/2025;
- c) Kupokea na kufanya uchambuzi wa randama ya Wizara (Kanuni ya 115 (1)); na

d) Kuchambua makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara pamoja na taasisi zake kwa mwaka wa fedha 2025/2026.

SEHEMU YA PILI

2.0 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

2.1 Utekelezaji wa Maoni na Ushauri wa Kamati

Mheshimiwa Spika, katika Mkutano wa Bunge uliojadili makadirio ya mapato na matumizi ya Serikali kwa mwaka wa fedha 2024/2025, Kamati ya Kudumu ya Bunge iliwasilisha maoni yake kuhusu Bajeti ya **Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi** ili kutimiza masharti yaliyowekwa na Kanuni ya 118 (9).

Mheshimiwa Spika, napenda kulijulisha Bunge lako kwamba, kwa sehemu kubwa Serikali imeyafanyia kazi maoni na ushauri uliotolewa na Kamati. Hata hivyo, baadhi ya maoni na ushauri uliotolewa hayakufanyiwa kazi kwa ukamilifu, na kwa sababu hiyo Kamati inapenda kuweka msisitizo kuhusu umuhimu wa utekelezaji wake kama ifuatavyo: -

a) Kamati ilishauri Serikali kuhakikisha kwamba inalipa madai ya Makandarasi na Wahandisi Washauri ili kuwezesha miradi kutekelezwa kwa wakati na kupunguza ongezeko la`riba. Hata hivyo, Kamati hairidhishwi na utekelezaji wa agizo hili kwa sababu kasi ya Serikali kulipa madai hayo ni ndogo ukilinganisha na deni lililopo na kiwango cha riba inayoongezeka;

b) Kamati ilishauri Serikali kulipa kwa wakati fidia kwa wananchi ambao imetwaa maeneo yao ili kupisha miradi. Kamati hairidhishwi na utekelezaji wa agizo hili kwa sababu yapo maeneo yaliyotwaliwa na wananchi kuahidiwa fidia. Aidha, Kamati inasisitiza kwamba iwapo Serikali haina uwezo wa kulipa fidia husika, maeneo hayo yarejeshwe kwa Wananchi.

2.2 Makusanyo ya Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2024/2025 Wizara ya Ujenzi iliidhinishiwa kukusanya maduhuli ya jumla ya **Sh. Milioni 70**. Hadi kufikia Februari, 2025 makusanyo hayo yalikuwa ni jumla ya **Sh. Milioni 61.21**, sawa na **asilimia 87.44** ya malengo waliyojiwekea.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Wizara kwa makusanyo hayo. Hata hivyo, katika uchambuzi wake Kamati imebaini kwamba, baadhi ya taasisi chini ya Wizara ya Ujenzi zinakabiliwa na changamoto ya kutopata fedha zitokanazo na huduma wanazotoa kwa taasisi nyingine za Serikali na hivyo kuathiri mwenendo wa makusanyo.

2.3 Mwenendo wa Upatikanaji wa Fedha

2.3.1 Matumizi ya Kawaida

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2024/2025, Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi iliidhinishiwa **Sh. Bilioni 81.4** ikiwa ni fedha za matumizi ya kawaida. Hadi kufikia Februari, 2025, Wizara ilipokea **Sh. Bilioni 44.8** sawa na **asilimia 55.04** ya bajeti ilioidhinishwa kama ilivyoainishwa katika **Kielelezo Na. 1**.

KIELELEZO NA. 1 – MCHANGANUO WA HALI YA MAPOKEZI YA FEDHA ZA MATUMIZI YA KAWAIDA KUFIKIA FEBRUARI, 2025

BAJETI	MAKADIRIO 2024/2025	MAPOKEZI FEBRUARI, 2025	%
MISHAHARA (P.E)	76,588,233,000	43,215,525,907	56.42%
MATUMIZI MENGINEYO (O.C.)	4,819,205,000	1,590,552,847	33%
JUMLA KUU	81,407,438,000	44,806,078,754	55.04%

Mheshimiwa Spika, Kamati hairidhishwi na hali ya mapokezi ya fedha za Matumizi ya Kawaida hususan Matumizi Mengineyo (O.C.) kwa kuwa hadi kufikia Februari, 2025, Wizara ilikuwa imepokea **Sh. Bilioni 1.59** sawa na **asilimia 33** ya Fedha iliyotengwa.

2.3.2 Fedha za Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa bajeti ya maendeleo, Kamati imebaini kwamba, hadi kufikia Februari, 2025 kati ya **Sh. Trilioni 1.68** zilizotengwa kutekeleza miradi, Wizara ilikuwa imepokea **Sh. Trilioni**

1.02 sawa na **asilimia 60.9** ya makadirio. **Kielelezo Na. 2** kinatoa mchanganuo wa hali ya mapokezi ya fedha za bajeti ya maendeleo.

KIELELEZO NA. 2 – MCHANGANUO WA HALI YA MAPOKEZI YA FEDHA ZA MIRADI YA MAENDELEO KUFIKIA FEBRUARI, 2025

BAJETI YA MAENDELEO	MAKADIRIO 2024/2025	MAPOKEZI FEBRUARI, 2025	%
FEDHA ZA NDANI	1,141,803,989,000	721,873,278,724	66.22%
FEDHA ZA NJE	546,084,725,000	306,465,142,698.89	56.12%
JUMLA KUU	1,687,888,714,000	1,028,338,421,422.89	60.9

Mheshimiwa Spika, kwa wastani, mapokezi ya kutekeleza miradi ya maendeleo unaridhisha, hususan fedha za ndani ambapo kati ya **Sh. Trilioni 1.14** zilizotengwa, **Sh. Bilioni 721.87** zimepokelewa sawa na **asilimia 66.22**.

2.4 Ukaguzi wa Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

2.4.1 Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, ukaguzi wa miradi ya maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2024/2025, ni sehemu ya usimamizi wa Bunge kwa Serikali kwa mujibu wa Kanuni ya 117 (1) kwa lengo la kutathmini hali ya mapokezi ya fedha, hatua ya utekelezaji pamoja na kubainisha changamoto za utekelezaji wa miradi hiyo. Kamati ilifanya ukaguzi wa miradi katika

mikoa ya Morogoro, Tanga na Dar es Salaam kati ya tarehe 12 – 19 Machi, 2025.

2.4.2 Miradi Iliyokaguliwa

Mheshimiwa Spika, naomba nitoe ufafanuzi wa miradi hiyo kwa muhtasari kama ifuatavyo: -

- (a) **Mradi Na. 6304 – Ujenzi wa Jengo la Makao Makuu ya Taasisi ya Teknolojia ya Ujenzi (ICoT), Morogoro**

Mheshimiwa Spika, mkataba wa mradi wa ujenzi wa jengo la makao makuu ya taasisi ya Teknolojia ya Ujenzi (ICoT), Morogoro ulisainiwa Februari, 2023 kwa lengo la kukamilika Mei 2024 kwa gharama ya **Sh. Bilioni 5.978**. Ujenzi wa jengo hilo ulianza rasmi Mei, 2024 na baada ya makubaliano ya kuongeza muda wa utekelezaji wake, mradi huo unatarajiwa kukamilika ifikapo Septemba, 2025.

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa fedha 2024/2025, Serikali ilitenga **Sh. Bilioni 2.0** kwa ajili utekelezaji wa mradi huo. Hadi wakati Kamati inatembelea ili kukagua ujenzi unaoendelea mnamo tarehe 12 Machi, 2025, mradi ulikuwa umepokea **Sh. Bilioni 1.8** sawa na **asilimia 90** ya fedha iliyotengwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati iimeridhishwa na mapokezi ya fedha zilizotengwa katika mwaka wa Fedha 2024/2025 pamoja na maendeleo ya ujenzi. Hata hivyo, Kamati ilibaini ucheleweshaji wa malipo ya mkandarasi kutolipwa kwa wakati na hivyo kupelekea kuongezwa kwa muda wa utekelezaji wa Mradi.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Serikali kutoa fedha za kugharamia ujenzi huo kwa wakati kulingana na hatua mbalimbali za ujenzi.

(b) **Mradi Na. 6727 – Ukarabati na Ujenzi wa Uwanja wa Ndege cha Tanga**

Mheshimiwa Spika, mradi huu unasimamiwa na wakala wa barabara Tanzania (TANROADS). Gharama za ujenzi ni jumla ya **Sh. Bilioni 95.57** ambapo kati ya hizo, **Sh. Bilioni 91.7** ni ujenzi wenyewe na **Sh. Bil. 3** ni za usimamizi.

Mheshimiwa Spika, kwa upande mwingine Serikali ilitenga kiasi cha **Sh. Bilioni 2.654** kwa ajili ya kulipa fidia kwa waathiriwa wa mradi wapatao 274. Mradi ulitarajiwa kukamilika ifikapo tarehe 26 Machi, 2025.

Mheshimiwa Spika, hadi wakati Kamati inafanya ziara ya ukaguzi tarehe 13 Machi, 2025, mradi huo ulikuwa haujaanza kutekelezwa, na Serikali ilikuwa bado ipo katika hatua za kukamilisha mapitio ya pili ya usanifu (*design review*) kufuatia usanifu wa awali uliofanyika mwaka 2017. Serikali iliitaarifu Kamati kwamba, ujenzi wa uwanja wa ndege wa Tanga utaanza baada ya kukamilika kwa taratibu za manunuzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati haikuridhishwa na utekelezaji wa mradi huo kwa kuwa tangu kufanyika kwa usanifu wa awali Mwaka 2017, imepita miaka nane (8). Pamoja na jitihada ambazo zimefanyika, Serikali ina wajibu wa kuhakikisha kwamba inafanya usanifu mpya ambao utazingatia mahitaji halisi ya kuwa na uwanja unaokidhi vigezo katika mkoa wa Tanga na maeneo jirani kwa kuzingatia ukuaji wa shughuli za kiuchumi na ongezeko la watu.

(c) **Mradi Na. 4101 – Ujenzi wa Barabara ya Tanga – Pangani – Makurunge pamoja na Ujenzi wa Daraja la Mto Pangani**

Mheshimiwa Spika, katika ziara iliyofanywa, Kamati ilikagua sehemu ya mradi huo wa

barabara kuanzia Tanga – Pangani - Mkange yenye jumla kilometa 170.8 pamoja na kukagua ujenzi wa daraja la mto Pangani.525.

Mheshimiwa Spika, mradi wa ujenzi wa barabara ya Tanga – Pangani – Makurunge (Bagamoyo) una jumla ya urefu wa kilometa 256. Barabara hii inaunganisha nchi za Tanzania na Kenya kwenye ushoroba wa Pwani ya Afrika Mashariki unaoanzia katika mji wa Malindi na kupitia miji ya Mombasa na Lungalunga kwa upande wa Kenya na Horohoro, Tanga, Pangani hadi Bagamoyo kwa upande wa Tanzania wenye urefu wa jumla ya kilometa 454.

Mheshimiwa Spika, Serikali iliitaarifu Kamati kwamba, mradi huu umegawanyika katika sehemu nne. Sehemu ya kwanza inahusisha ujenzi wa kilometa 50 za barabara kutoka Tanga hadi Pangani, Sehemu ya pili inahusisha ujenzi wa daraja la mto Pangani lenye urefu wa mita 525 pamoja na barabara zenye jumla ya urefu wa kilometa 25.6, Sehemu ya tatu ni ujenzi wa barabara ya kutoka Mkange – Mkwaja – Tungamaa yenye urefu wa kilometa 95.2, ikijumuisha barabara unganishi ya Kipumbwi yenye urefu wa kilometa 3.7 na Sehemu ya nne ni Bagamoyo (Makurunge) – Mkange (km 73.25).

Mheshimiwa Spika, ukaguzi uliofanywa kwenye kipande cha barabara hiyo unaonyesha kwamba maendeleo ya ujenzi yanaridhisha isipokuwa haikuridhishwa na kasi yake. Kamati inaishauri Serikali kuongeza juhudi za ujenzi wa mradi huo kwa kuwasimamia wakandarasi kwa ufanisi zaidi.

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa ujenzi wa daraja la mto Pangani, Kamati iliridhishwa na hatua za kuanza kwa ujenzi wa nguzo za daraja hilo.

(d) **Mradi Na. 4144 – Ukarabati wa MV Pangani II na Maegesho ya Kivuko, Pangani Mkoa wa Tanga**

Mheshimiwa Spika, mradi wa ukarabati wa kivuko cha MV Pangani II kupitia Wakala wa Ufundi na Umeme Tanzania (TEMESA). Kivuko hicho kina uwezo wa kubeba mzigo wa tani 50 ikijumuisha abiria 100 (wa kukaa 50 na wa kusimama 50) na magari madogo 6.

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchakavu wa Kivuko hicho, Serikali ilitenga **Sh. Bilioni 2.39** kwa ajili ya ukarabati. Kati ya fedha hizo, Serikali ilisaini Mkataba na Kampuni ya M/S Songoro Marine Transport Limited kama Mkandaradi wa mradi kwa gharama ya **Sh. Bilioni 2.30**, na **Sh. Milioni**

92.24 zilitengwa kwa ajili ya Mshauri Mwelekezi ambaye ni Dar es Salaam Maritime Institute. Mradi huo ulitarajiwa kuanza tarehe 30 Septemba, 2024.

Mheshimiwa Spika, hadi wakati Kamati inafika uwandani, Serikali ilikuwa haijataoa fedha hivyo kupelekea mradi kutoanza. Kamati ilitaarifiwa kwamba hatua ambazo zimechukuliwa ni kutuma maombi ya malipo ya kiasi cha **Sh. Milioni 461.20** yakiwa ni malipo ya awali kwa ajili ya kumlipa Mkandarasi na kiasi cha **Sh. Milioni 18.44** kwa ajili ya kumlipa Mshauri Elekezi. Hata hivyo, Kamati haikuridhishwa na kuchelewa kwa utekelezaji wa Mradi huu.

Mheshimiwa Spika, kivuko hicho ni chombo muhimu cha usafirishaji wa abiria na mizigo kati ya Pangani na Bweni katika Wilaya ya Pangani, Mkoa wa Tanga.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, mnamo Oktoba, 2020, kivuko hicho kilifanyiwa ukarabati ambao uliigharimu Serikali **Sh. Milioni 496**.¹ Miaka minne baadae, Serikali ilitenga tena kiasi cha **Sh. Bilioni 2.93** katika mwaka wa fedha 2024/2025 kwa ajili ya kufanya ukarabati mkubwa wa kivuko hicho.

¹ <https://www.temesa.go.tz/news/permanent-secretary-for-ministry-of-works-receives-mv-pangani-ferry-after-extensive-rehabilitation>

Mheshimiwa Spika, Kamati hairidhishwi na utekelezaji wa mradi huu kwa sababu kwa muda mrefu kivuko hicho kimekuwa hakitoi huduma inayokusudiwa. Kwa upande mwingine, napenda nirejee taarifa ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuhusu usimamizi wa huduma za vivuko nchi na ukaguzi uliofanyika Agosti, 2021 ambapo kivuko hicho kilitajwa kuwa moja ya vivuko ambavyo viko chini ya kiwango na kwa sababu hiyo hakifanyi kazi kabisa.²

Mheshimiwa Spika, kwa muktadha huo, Kamati inaishauri Serikali kufanya tathimini ya kina ya ulinganifu wa gharama kati ya ukarabati wa kivuko hicho cha zamani na ununuzi wa kivuko kipya ili kuhakikisha kuwa kunakuwepo na matumizi sahihi ya fedha za umma.

(e) **Mradi Na. 4285 – Ujenzi wa Miundombinu ya Mabasi Yaendayo Haraka (BRT) Awamu ya 3 (CBD – Gongolamboto)**

Mheshimiwa Spika, Mradi huu unatekelezwa kwa gharama ya **Sh. Bilioni 231.66**. Mkandarasi wa

² Taarifa ya Ukaguzi wa Ufanisi Kuhusu Usimamizi wa Huduma za Vivuko (*Performance Audit Report on The Management of Ferry Operations*) ya Mwaka 2024 Uk. 3

mradi ni Kampuni ya SINOHYDRO Corporation Ltd kutoka China.

Mheshimiwa Spika, mradi huu una sehumu mbili (2) ambazo ni: -

a) Sehemu ya kwanza (lot 1)– inahusisha ujenzi wa barabara zenye urefu wa kilometa 23.3, kutoka katikati ya jiji hadi Gongolamboto. Inahusisha barabara ya Azikiwe, Bibi Titi Mohamed, Nkrumah, Nyerere, Gongolamboto , barabara ya Shaurimoyo, Uhuru na Mandela hadi Tazara pamoja na barabara ya Lindi, kutoka Shaurimoyo hadi BRT Terminal; na

b) Sehemu ya Pili – inahusisha ujenzi wa miundombinu ya majengo ambayo ni karakana katika eneo la Gongolamboto, Kituo kikuu cha mabasi (Terminal) ndani ya uwanja wa ndege wa Julius Nyerere (JNIA) na kituo kidogo (*Feeder Station*) katika eneo la Banana.

Mheshimiwa Spika, kwa ujumla Kamati iliridhishwa na utekelezaji wa mradi huu ambao ulikuwa umefikia **asilimia 80** tangu uanze kutekelezwa Agosti, 2022. Aidha, Kamati ilibaini kwamba, Sehemu ya pili (Lot 2) ya mradi huu ilikuwa bado haijapata Mkandarasi ambapo taratibu za manunuzi ya kumpata ziko katika hatua za

mwisho na kwamba tathmini imekamilika. Serikali ilitoa taarifa kuwa matarajio yao ilikuwa ni kukamilisha hatua zote na kusaini mkataba ifikapo mwezi Aprili 2025. Mkataba wa ujenzi utatekelezwa kwa njia ya Sanifu na Jenga (*“Design and Build”*).

Mheshimiwa Spika, kamati iliishauri Serikali kutumia mafunzo ya utekelezaji wa mradi mmoja ili kuboresha miradi mingine inayofuata. Mfano, kipimo cha zege linalotumika kwenye ujenzi wa mradi wa BRT inagharimu kiasi kikubwa ambacho hakina uwiano na uzito wa mzigo unaobebwa wakati wa matumizi ya vituo na barabara.

(f) **Mradi Na. 4125 – Ujenzi wa Maegesho na Miundombinu ya Kivuko cha Magogoni, Eneo la Kisambusa**

Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi huu ni hatua muhimu ya Serikali kuhakikisha kwamba changamoto ya msongamano wa magari inatatuliwa katika maegesho na miundombinu ya kivuko cha Magogoni. Hata hivyo, hadi wakati Kamati inachambua taarifa ya mradi huu, utekelezaji wake ulikuwa haujaanza.

Mheshimiwa Spika, katika maelezo ya Serikali, Kamati ilibaini kwamba, Wakala wa Umeme na Ufundi Tanzania (TEMESA) uliomba Halmashauri ya Manispaa ya Kigamboni kufanya tathmini ya mali za wananchi wanaoishi katika eneo la Kisambusa lililopo karibu na eneo la Kivuko Wilaya ya Kigamboni katika Mkoa wa Dar es Salaam. Tathmini iliyofanyika imebainisha kwamba **Sh. Bilioni 2.78** zinahitajika kwa ajili ya kulipa fidia kwa wananchi ili kupisha utekelezaji wa mradi huo. Hata hivyo, hadi wakati Kamati iko uwandani, Serikali ilikuwa haijatoa fedha kwa ajili ya fidia.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Serikali kuharakisha utoaji wa fedha ili mradi ukamilike kwa wakati. Aidha, iangalie uwezekano wa kuanza ujenzi wa daraja kutoka Magogoni hadi Kisambusa.

2.5 Masuala Mahsusi Yaliyobainika Katika Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2024/2025

a) **Mtiririko wa Fedha za Bodi ya Mfuko wa Barabara**

Mheshimiwa Spika, moja kati ya masuala mahsusi ambayo Kamati iliyafanyia tathmini, mtiririko wa mapokezi ya fedha za Mfuko wa Barabara (*Road Fund*

Board) ulikadiriwa kukusanya **Sh. Bilioni 856.78** katika mwaka wa fedha 2024/2025.

Mheshimiwa Spika, hadi wakati Kamati inapokea taarifa ya utekelezaji wa bajeti, ilibaini kwamba, mfuko ulikuwa umekusanya **Sh. Bilioni 819.66**. Kati ya fedha iliyokusanywa, kiasi kilichohamishiwa katika mfuko ni **Sh. Bilioni 289.94** (sawa na **asilimia 35.37**) na **Sh. Bilioni 529.72** sawa na **asilimia 64.63** bado zilikuwa hazijahamishiwa katika akaunti za mfuko.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, kwa fedha hizo kutohamishiwa katika akaunti ya mfuko wa barabara kwa wakati, miradi ya ujenzi na ukarabati wa barabara nchini umeathirika kwa kiasi kikubwa. Kwa muktadha huo, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba inapeleka fedha katika Mfuko huo kwa wakati.

b) Madeni ya Wakandarasi na Wahandisi Washauri

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, Wakala wa Barabara Tanzania (TANROADS) imekosa uwezo wa kulipa madeni ya wakandarasi na wahandisi washauri wa ndani na nje ya nchi. Hadi kufikia Februari, 2025, TANROADS ilikuwa na jumla ya deni lililozalishwa la **Sh.Trilioni 1.299**. Kati ya deni hilo, **Sh. Bilioni 187.605** ni deni la Wakandarasi na Wahandisi

Washauri wa ndani katika miradi ya barabara kuu, **Sh. Bilioni 974.589** ni deni la Wakandarasi na Wahandisi Washauri wa nje na **Sh. Bilioni 136.983** ni riba.

Mheshimiwa Spika, Katika deni hilo, miradi inayoendelea ilikuwa inajumuisha jumla ya **Sh. Bilioni 507.759** na **Sh. Bilioni 652.213** ni deni la miradi iliyokamilika. Kwa deni hilo kuendelea kutolipwa, riba inazidi kuongezeka na inaathiri uchumi wa wakandarasi hasa wa ndani na vilevile kuathiri maendeleo ya miradi ya barabara nchini.

c) **Fidia Kwa Wananchi Kutolipwa Kwa Wakati**

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwepo na changamoto ya muda mrefu ambapo Serikali haijalipa fidia kwa wananchi ambao wameachia ardhi yao kupisha miradi mbalimbali nchini. Inakadiriwa kwamba, hadi kufikia Februari, 2025 kiasi cha fedha kilichokuwa kinachodaiwa kama fidia ni jumla ya **Sh. Bilioni 123.643**.

Mheshimiwa Spika, Kamati haikuridhishwa na mwenendo wa Serikali kushughulika fidia hizo, ambazo kadri siku zinavyozidi kwenda, kiwango kinaongezeka.

d) **Ujenzi wa Viwanja vya Ndege chini ya TANROADS**

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wa utekelezaji wa miradi ya ujenzi wa viwanja vya ndege kwa mwaka wa fedha 2024/2025 inayotekelezwa na TANROADS, Kamati ilibaini kwamba kwa wastani utekelezaji wa miradi hiyo unaridhisha.³ Hata hivyo, baadhi ya miradi ilikuwa katika hatua duni za utekelezaji wake ikiwemo mradi wa ukarabati wa uwanja wa ndege wa Kigoma awamu ya II ambao umetekelezwa kwa **asilimia 16** pamoja na mradi wa upanuzi wa uwanja wa ndege wa Sumbawanga ambao umefikia **asilimia 50 tu**. Kamati inaishauri Serikali kuongeza kasi ya utekelezaji wa miradi hiyo ili kutoa huduma muhimu kwa maeneo hayo.

e) **Utendaji wa TEMESA na Hali ya Vivuko Nchini**

Mheshimiwa Spika, moja kati ya masuala ambayo Kamati ilibaini katika uchambuzi wa utekelezaji wa Bajeti hii, ni kuathirika kwa utendaji wa TEMESA kwa kukosa fedha za uendeshaji na ukamilishaji wa miradi. Kamati inaishauri Serikali kuiwezesha TEMESA kifedha ili iweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi zaidi hususan katika kuhudumia vivuko nchini. Aidha, Kamati imeishauri TEMESA kubuni vyanzo vipya na vyenye ufanisi zaidi kwa ajili ya kukusanya mapato

³ Randama Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi Uk. 351

yatokanayo na huduma zitolewazo kwa taasisi nyingine za Serikali.

f) Utekelezaji wa Miradi ya Wakala wa Nyumba Tanzania (TBA)

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, TBA ilitengewa fedha kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali katika mwaka wa fedha 2024/2025. Hadi kufikia Februari, 2025, baadhi ya miradi ilikuwa haijapokea fedha kabisa. Miradi hiyo ni pamoja na ujenzi wa ghorofa za watumishi wa umma Kaloleni Kota, Kaloleni – Arusha ambapo ulitengewa **Sh. Milioni 500**, mradi wa ujenzi wa nyumba 20 za viongozi ambao ulitengewa **Sh. Milioni 50** pamoja na mradi wa ununuzi wa nyumba (Apartment) 12 Chimara uliotengewa **Sh. Milioni 500**.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Serikali kutoa fedha kwa TBA ili miradi hiyo na mingine ambayo iko katika mpango kazi wa mamlaka ikamilike kwa wakati. Aidha, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba TBA inabuni njia bora zaidi za ukusanyaji mapato yatokanayo na kodi ya pango katika majengo yake nchini.

SEHEMU YA TATU

3.0 MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

3.1 Umbile la Bajeti na Vipaumbele vya Wizara

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2025/2026, Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi inaomba kuidhinishiwa jumla ya **Sh. Trilioni 2.280** ikiwa ni sawa na ongezeko la **asilimia 28.87** ukilinganisha na Bajeti ya mwaka wa fedha unaoisha.

Mheshimiwa Spika, Kielelezo Na. 3 kinaonesha ulinganisho wa makadirio ya mapato na matumizi kwa bajeti ya mwaka wa fedha 2024/2025 na bajeti ya mwaka wa fedha 2025/2026.

KIELELEZO NA. 3 – ULINGANISHO WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 NA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

FUNGU 98 – WIZARA YA UJENZI	MWAKA WA FEDHA 2024/2025	MWAKA WA FEDHA 2025/2026	TOFAUTI (%)
MATUMIZI YA KAWAIDA	81,407,438,000	90,468,270,250	+11.13%
BAJETI YA MAENDELEO	1,687,888,714,000	2,189,727,558,000	+29.73%
JUMLA KUU	1,769,296,152,000	2,280,195,828,250	+28.87%

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuongeza bajeti ya Wizara ya ujenzi hususan katika miradi ya maendeleo, ambapo kuna ongezeko la wastani wa **asilimia 29.73**.

Mheshimiwa Spika, bajeti inayoombwa ina lengo la kutekeleza vipaumbele mbalimbali vya Wizara ikiwemo vifuatavyo: -

- a) kuendelea na ujenzi wa barabara za kimkakati zenye kufungua fursa za kiuchumi na kuimarisha shughuli za kijamii ikiwemo utalii, kilimo, madini, bandari, viwanda, Bwawa la Kufua Umeme la Mwl. Nyerere;
- b) kuendelea na ujenzi wa barabara zinazounganisha makao makuu ya mikoa, nchi jirani pamoja na barabara za ulinzi kwa kiwango cha lami;
- c) kuendelea na ujenzi wa barabara za kupunguza msongamano katika miji inayokua kwa kasi na majiji ya Dar es Salaam, Arusha, Mwanza, Mbeya na Dodoma;
- d) kuendelea na matengenezo ya barabara kuu, barabara za mikoa pamoja na madaraja ili kuhakikisha kuwa barabara zinapitika katika majira yote ya mwaka; na
- e) kuendelea kuimarisha usafiri na miundombinu ya vivuko ili kuunganisha maeneo ya nchi kavu ambayo yametenganishwa na maji katika maeneo ya bahari, maziwa na mito.

3.2 Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2025/2026, Wizara imepanga kukusanya jumla ya **Sh. Milioni 85. 00** kupitia idara zenye vyanzo vya mapato, ikiwa ni sawa na ongezeko la **asilimia 21.43** ukilinganisha na malengo ya kukusanya **Sh. Milioni 70.00** waliyojiwekea katika Mwaka wa Fedha unaoisha.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuongeza kiwango cha makadirio ya makusanyo ya maduhuli. Sambamba na hilo, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba, katika mwaka wa Fedha 2025/2026 taasisi zote ambazo ziko chini ya fungu 98 – Wizara ya Ujenzi zinakuwa na mkakati madhubuti wa kubuni vyanzo vipya vya mapato na ukusanyaji wa maduhuli na kuwasilisha taarifa kuhusu mweneneno wa makusanyo ya kila taasisi Bungeni.

3.3 Matumizi ya Kawaida

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa Fedha 2025/2026, Wizara ya Ujenzi inaomba kuidhinishwa **Sh. Bilioni 90.468** kwa ajili ya matumizi ya kawaida. Kati ya fedha hizo, **Sh. Bilioni 85.028** na mishahara (P.E.) na **Sh. Bilioni 5.439** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo (O.C.).

Mheshimiwa Spika, bajeti ya matumizi ya kawaida inayoombwa ni sawa na ongezekeko la **asilimia 11.13**

ukilinganisha na Bajeti kama hiyo kwa Mwaka unaoisha kama ambavyo **Kielelezo Na. 4** kinaonesha.

KIAMBATISHO NA. 4 – ULINGANISHO WA FEDHA ZA MATUMIZI YA KAWAIDA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 NA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

MATUMIZI YA KAWAIDA	BAJETI YA 2024/2025	BAJETI YA 2025/2026	TOFAUTI (TZS)	TOFAUTI (%)
MISHAHARA (P.E.)	76,588,233,000	85,028,585,250	8,440,352,250	+11.02%
MATUMIZI MENGINEYO	4,819,205,000	5,439,685,000	620,480,000	+12.87%
JUMLA KUU	81,407,438,000	90,468,270,250	9,060,832,250	+11.13%

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuendelea kuongeza fedha za utekelezaji wa bajeti ya matumizi ya kawaida ambayo inaongeza motisha kwa watumishi wa umma kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi zaidi, na kwa weledi.

3.4 Bajeti ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2025/2026, Wizara inaomba kuidhinishiwa **Sh. Trilioni 2.189** kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Fedha inayoombwa ni sawa na ongezeko la **asilimia 29.73** ukilinganisha na bajeti ya maendeleo kwa mwaka wa fedha unaoisha kama ambavyo **Kielelezo Na. 5** kinaonesha.

**KIAMBATISHO NA. 5 – ULINGANISHO WA BAJETI YA MAENDELEO KWA
MWAKA WA FEDHA 2024/2025 NA MWAKA WA FEDHA 2025/2026**

BAJETI YA MAENDELEO	MWAKA WA FEDHA 2024/2025	MWAKA WA FEDHA 2025/2026	TOFAUTI (%)
FEDHA ZA NDANI	1,141,803,989,000	1,209,223,117,000	+5.9%
FEDHA ZA NJE	546,084,725,000	980,504,441,000	+79.55%
JUMLA KUU	1,687,888,714,000	2,189,727,558,000	+29.73%

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuongeza fedha za kutekeleza miradi ya maendeleo ambayo inagusa moja kwa moja vipaumbele vya Wizara ambavyo vimeainishwa hapo juu. Hata hivyo, Kamati imebaini kwamba, ongezeko la bajeti ya maendeleo kwa kiasi kikubwa limetokana na kuongezeka kwa fedha za nje ambayo imeongezeka kwa **asilimia 79.55** ukilinganisha na ongezeko la **asilimia 5.9** kwa fedha za ndani.

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wake, Kamati ilitathmini juu ya uwezo wa Serikali kutenga fedha za ndani katika kugharamia miradi ya maendeleo bila kuendelea kutegemea fedha za nje. Tathmini hii ina lengo la kuishauri Serikali kuweka mkakati madhubuti wa kuongeza fedha za ndani ili kuwa na uhakika wa kukamilisha miradi kwa wakati kwa sababu fedha za nje zina masharti yenye mchakato mrefu wa upatikanaji wake.

SEHEMU YA NNE

4.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI

4.1 Maoni ya Jumla

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali ambayo kwa ufanisi mkubwa imeendelea kutoa fedha za kutekeleza majukumu mbalimbali ya Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi, hususan katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo. kwa muktadha huo, na kwa kuthamini mtaji wa fedha za maendeleo unaotokana na kodi za wananchi, Kamati inaishauri Serikali ifanye yafuatayo: -

- a) Kuongeza ufanisi na ubunifu katika utendaji kazi utakaochochea kuboresha huduma za Sekta ya Ujenzi nchini, kwa kuwa sekta hiyo ni muhimu kwa maendeleo ya uchumi;
- b) Kusimamia kikamilifu utekelezaji wa miradi yake yote ili iweze kuakisi viwango bora, uendelevu (*sustainability*) na kuwepo kwa thamani ya fedha (*value for money*); na
- c) Kuongeza ufanisi na ubunifu katika kukusanya maduhuli kutokana na vyanzo vilivyopo, na kubaini vyanzo vipya ambavyo vitaongeza wigo wa makusanyo hayo. Sambamba na hilo, Serikali ihakikishe kwamba, huduma zitolewazo na taasisi zake, zinakuwa bora ili kukidhi matarajio ya wadau muhimu wa Sekta ya Ujenzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri pia Wizara kuzisimamia taasisi zake kwa ukaribu zaidi ili kuhakikisha kwamba zinatekeleza majukumu yake yote kwa ufanisi. Kamati inaamini kwamba, iwapo kutakuwepo na usimamizi madhubuti, taasisi hizo zitaweza kujiendesha bila kutegemea ruzuku kutoka Serikalini na pia zitaongeza tija na hatimaye kuboresha huduma za Ujenzi na kuongeza mapato ya Serikali.

4.2 Maoni Mahsusi

a) **Utekelezaji wa Miradi ya Barabara kwa Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (PPP)**

Mheshimiwa Spika, Kamati inaendelea kuishauri Serikali kwamba, kupitia Sera ya Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (*Public Private Partnership*), iongeze jitihada za kutekeleza miradi ya ujenzi wa barabara na madaraja nchini. Lengo la ushauri huu ni kutumia utaratibu huo ili kuipunguzia Serikali gharama kubwa za utekelezaji wa miradi ya kimkakati ambayo Serikali imekuwa ikitumia kiasi kikubwa cha fedha.

Mheshimiwa Spika, Kamati inampongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan (Rais) kwa uongozi wake wa mfano katika utekelezaji wa Sera ya PPP kwa kutoa maelekezo kwa Wizara ya Ujenzi, kushirikianana Wizara ya Uchukuzi kuanza kujenga barabara muhimu kwa

uchumi wa Tanzania, itakayoanzia Mkoa wa Tanga hadi Singida, kupitia Handeni – Kiberashi – Chemba hadi Mtoro.⁴ Kwa muktadha huo, Kamati inaishauri Serikali kuharakisha mchakato wa kumpata mwekezaji ili kuanza mradi huo ambao utachochea kukua kwa uchumi kwa kupunguza gharama za usafirishaji kati ya Bandari ya Tanga na mikoa mingine.

Mheshimiwa Spika, jitihada kama hizi pia zifanyike katika miradi ya kimkakati ya barabara nchini ambayo watumiaji watakuwa na hiyari ya kulipia ili kuchangia gharama za utekelezaji wake.

b) **Mapato ya Bodi ya Mfuko wa Barabara**

Mheshimiwa Spika, Bodi ya Mfuko wa Barabara ilianzishwa kwa Sheria ya Bunge kwa lengo kutoa fedha za matengenezo ya barabara kwa kuhakikisha mtiririko endelevu wa fedha ili kukidhi mahitaji ya matengenezo ya barabara.⁵

Mheshimiwa Spika, pamoja na malengo mema ya kuanzishwa kwa mfuko wa barabara, bado kuna changamoto kubwa ya mtiririko kwa fedha katika mfuko huo. Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba fedha za mfuko huo zinafika kwa wakati ili

⁴ <https://tanga.go.tz/new/samia-atangaza-barabara-ya-handeni-singida-kuhudumia-magari-ya-mizigo>

⁵ Sheria ya Barabara na Tozo ya Mafuta, Sura ya 220

kutekeleza miradi mbalimbali nchini hasa matengenezo ya barabara.

c) **Fidia kwa Wananchi**

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, baadhi ya wananchi katika maeneo mbalimbali nchini ambao waliachia maeneo yao ili kupisha miradi inayosimamiwa na Wizara ya Ujenzi bado hawajalipwa fidia.

Mheshimiwa Spika, kwa mara nyingine tena, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba, wananchi wote wanaodai fidia, walipwe stahiki zao kwa mujibu wa sheria na iwapo Serikali haina uwezo wa kulipa fidia katika maeneo waliyotwaa, maeneo hayo yarejeshwe kwa wananchi.

d) **Madeni ya Wakandarasi na Wahandisi Washauri**

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, Serikali imekuwa ikisuasua katika kulipa madai na madeni ya wakandarasi na wahandisi washauri katika miradi mbalimbali ikiwemo ujenzi wa Barabara na ujenzi wa vivuko. Kwa Serikali kutolipa madeni hayo, kwanza kunakwamisha jitihada za kuwawezesha kiuchumi wananchi ambao wanapata changamoto ya marejesho ya mikopo katika taasisi za kifedha, lakini pia kunaathiri mzunguko wa fedha nchini.

Mheshimiwa Spika, kwa sababu hizo, kwa mara nyingine tena, Kamati inaishauri Serikali kuwa na mkakati madhubuti na wa kudumu ili kulipa madeni kwa wakati lakini pia kuwajengea uwezo wakandarasi wa ndani ili watekeleze miradi mingi zaidi.

e) **Uwekezaji Katika Elimu ya Ufundi**

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia kwamba, uchumi wa nchi yetu unatarajiwa kuimarika kwa Serikali kuendelea kuboresha miundombinu mbalimbali, Kamati inaishuri kwamba jitihada hizo ziende sambamba na kuwajengea uwezo watanzania kuwa sehemu ya maendeleo hayo. Moja kati ya eneo muhimu ambalo Serikali inapaswa kuwekeza, ni katika elimu ya ufundi kwa vyuo mbalimbali hususan vya kati ili kupata wataalamu wa kusimamia kujenga na kusimamia miundombinu hiyo. Aidha, kwa kuzingatia umuhimu wake, Serikali iboreshe mazingira ya kufundishia katika vyuo vilivyopo na kujenga vyuo vipya kwa kuakisi mapinduzi makubwa ya teknolojia duniani.

SEHEMU YA TANO

5.0 HITIMISHO

5.1 Shukrani

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya kipekee naendelea kukushukuru wewe binafsi kwa kuendelea kuliongoza vyema Bunge letu na kwa maelekezo yako ambayo yamekuwa msaada mkubwa katika uendeshaji bora wa shughuli za kila siku za Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu. Aidha, namshukuru Naibu Spika, kwa namna anavyokusaidia kutekeleza majukumu yako, pamoja na Wenyeviti wa Bunge kwa kukusaidia kuendesha kwa ufanisi Vikao vya Bunge.

Mheshimiwa Spika, kwa moyo wa dhati kabisa, niwashukuru sana Wajumbe wote wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu ambao wamekuwa mstari wa mbele katika kuendelea kuisimamia Wizara ya Ujenzi pamoja na taasisi zilizo chini yake kwa niaba ya Bunge lako tukufu. Kwa hakika, maoni, ushauri na mapendekezo yao vina mchango mkubwa katika kuboresha utendaji wa Serikali. Naomba niwatambue Wajumbe hao ili majina yao yaingie katika Kumbukumbu za Taarifa Rasmi za Bunge (*Hansard*) kama ifuatavyo: -

1. Mhe. Moshi Selemani Kakoso, Mb.	Mwenyekiti
2. Mhe. Anne Kilango Malecela, Mb.	Makamu
3. Mhe. Kapt. Abbas Ali Hassan Mwinyi, Mb.	Mjumbe

4.	Mhe. Abdallah Jafari Chaurembo, Mb.	Mjumbe
5.	Mhe. Abubakar Damian Asenga, Mb.	Mjumbe
6.	Mhe. Ahmed Mabkhut Shabiby, Mb.	Mjumbe
7.	Mhe. Ally Anyigulile Mlaghila Jumbe, Mb.	Mjumbe
8.	Mhe. Amina Ali Mzee, Mb.	Mjumbe
9.	Mhe. Angelina Adam Malembeka, Mb.	Mjumbe
10.	Mhe. Fredrick Edward Lowassa, Mb.	Mjumbe
11.	Mhe. Geoffrey Idelphonc Mwambe, Mb.	Mjumbe
12.	Mhe. Ghati Zephania Chomete, Mb.	Mjumbe
13.	Mhe. Innocent Edward Kalogeris, Mb.	Mjumbe
14.	Mhe. Prof. Joyce Lazaro Ndalichako Mb.	Mjumbe
15.	Mhe. Livingstone Jpseph Lusinde, Mb.	Mjumbe
16.	Mhe. Mbarouk Juma Khatib, Mb.	Mjumbe
17.	Mhe. Miraji Jumanne Mtaturu, Mb.	Mjumbe
18.	Mhe. Mohamed Maulid Ali, Mb.	Mjumbe
19.	Mhe. Eng. Mwanaisha Ng'anzi Ulenge, Mb.	Mjumbe
20.	Mhe. Mwatumu Dau Haji, Mb.	Mjumbe
21.	Mhe. Stella Simon Fiyao, Mb.	Mjumbe
22.	Mhe. Sylvia Francis Sigula, Mb.	Mjumbe

Mheshimiwa Spika, naomba nitumie fursa hii kumshukuru sana Waziri wa Ujenzi, Mhe. Abdallah Hamis Ulega, (Mb) kwa ushirikiano ambao ameipatia Kamati katika kipindi chote cha Utekelezaji wa Majukumu ya Kamati akisaidiwa na Naibu Waziri wa Ujenzi, Mhe. Mhandisi Godfrey Msongwe Kasekenya (Mb).

Aidha, niwashukuru watendaji wote wa Wizara ya Ujenzi pamoja na taasisi zake chini ya uongozi wa Katibu Mkuu wa Wizara hiyo, Balozi Mhandisi Aisha Amour. Kamati inatambua mchango wa watendaji hao katika maendeleo ya Sekta ya Ujenzi na inaendelea kuwatia moyo kwamba wafanye kazi kwa bidii.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, nawashukuru sana watendaji wote wa Ofisi ya Bunge chini ya uongozi wa Katibu wa Bunge, Bw. Baraka I. Leonard kwa kuisaidia Kamati kutekeleza majukumu yake hadi kukamilika kwa Taarifa hii.

5.2 Msimamo wa Kamati Kuhusu Hoja

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, naomba Bunge lako likubali kupokea na kupitisha makadirio ya mapato na matumizi ya **Fungu 98 – Wizara ya Ujenzi** kwa mwaka wa fedha 2025/2026 kama yalivyowasilishwa na mtoa hoja.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na ninaunga mkono hoja.

Mushi Selemani Kakoso, Mb.

MWENYEKITI
Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu
05 Mei, 2025